

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ОСВІТИ, НАУКИ ТА ІННОВАЦІЙ

В И С Н О В О К

До протоколу № 112
від 11 січня 2023 року

**до проекту Закону України
про внесення змін до деяких законодавчих актів України
щодо підготовки в лікарській інтернатурі та лікарській резидентурі
(реєстр. № 6495 від 31.12.2021)**

Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій за дорученням Голови Верховної Ради України 11.01.2023 р. (протокол №112) розглянув проект Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підготовки в лікарській інтернатурі та лікарській резидентурі (реєстр. № 6495 від 31.12.2021), поданий народним депутатом України Совсун І.Р.

У пояснювальній записці до законопроекту зазначено, що його розроблено з метою створення потужного фундаменту для якісної підготовки лікарів шляхом запровадження нових сучасних підходів підготовки в лікарській інтернатурі, лікарській резидентурі та безперервного професійного розвитку медичних працівників.

Для досягнення цієї мети ініціаторами законопроекту пропонується шляхом внесення змін до законів України “Про освіту”, “Про вищу освіту”, “Про професійний розвиток працівників”, “Основи законодавства України про охорону здоров’я” вилучити інтернатуру та лікарську резидентуру зі сфери післядипломної освіти та включити їх до професійного навчання працівників; виключити лікаря (провізора) - інтерна та лікаря-інтерна із переліку осіб, які навчаються у закладах вищої освіти; вдосконалити регулювання професійного навчання лікарів, безперервного професійного розвитку та перепідготовки працівників сфери охорони здоров’я та інше.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України, розглянувши законопроект, висловлює щодо нього такі зауваження.

1. Зокрема, ГНЕУ звертає увагу на те, що обґрунтування необхідності прийняття законопроекту, яке є обов'язковою змістовною частиною супровідних документів до законопроекту відповідно до ст. 91 Регламенту Верховної Ради України, базується на аналізі положень наказу Міністерства охорони здоров'я України від 19.09.1996 № 291 “Про затвердження Положення про первинну спеціалізацію (інтернатуру) випускників вищих медичних і фармацевтичних закладів освіти III-IV рівня акредитації медичних факультетів університетів”, який втратив свою чинність.

2. У проекті Закону пропонується, зокрема, змінами до ч. 7 ст. 18 Закону України “Про освіту” вилучити інтернатуру та лікарську резидентуру з *післядипломної освіти* у сфері охорони здоров'я, змінами до п.п. 3, 4 ч. 3 ст. 61

Закону України “Про вищу освіту” із переліку осіб, які навчаються у закладах вищої освіти, виключити лікаря (провізора)-інтерна та лікаря-резидента.

Крім того, в новій редакції ч. 8 ст. 18 Закону України “Про освіту” пропонується включити лікарську інтернатуру та лікарську резидентуру до сфери професійного навчання працівників та передбачити, що освітня складова програми підготовки в лікарській інтернатурі становить не менше 30 відсотків загального обсягу та забезпечується суб'єктами, що здійснюють відповідну освітню діяльність, на договірних засадах із базою інтернатури.

2.1. Запропонована концепція, на думку фахівців ГНЕУ, фактично ставить під сумнів участь закладів вищої (післядипломної) освіти в підготовці лікарів (провізорів)-інтернів та лікарів - резидентів, що виглядає дещо сумнівним. Згідно з ч. 11 ст. 18 Закону України “Про освіту” заклади освіти, що провадять освітню діяльність з підвищення кваліфікації працівників, обов'язковість якої передбачена законом, з підготовки в інтернатурі мають отримати ліцензію на відповідну діяльність та/або акредитувати відповідні освітні програми. Проте зі змісту запропонованих положень незрозуміло, на кого саме покладається функція по виконанню освітньої складової програми підготовки в інтернатурі при здійсненні професійного навчання.

Відтак, на думку фахівців ГНЕУ, чинна редакція ст. 18 Закону України “Про освіту” виглядає більш визначеною та конструктивною.

2.2. На теперішній час підготовка лікарів (провізорів) – інтернів здійснюється закладами вищої (післядипломної) освіти у сфері охорони здоров'я за 23 спеціальностями, проходить у поєднанні освітнього та практичного компонентів підготовки фахівців. Згідно з Положенням інтернатура (первинна спеціалізація) – форма післядипломної підготовки випускників за лікарськими та провізорськими спеціальностями, основним завданням якої є підвищення рівня практичної та теоретичної підготовки лікарів (провізорів)-інтернів, їх професійної готовності до самостійної діяльності за фахом з метою присвоєння звання “лікар-спеціаліст” або “провізор-спеціаліст” за відповідною спеціальністю (п.п. 2, 3 розділу I).

Виходячи з вищезазначеного, освітня складова, яку забезпечують заклади вищої (післядипломної) освіти у взаємодії з закладами охорони здоров'я, є однією із важливих частин при підготовці в інтернатурі та лікарській резидентурі.

Усунення закладів вищої (післядипломної) освіти у сфері охорони здоров'я може призвести до зниження якості безперервного професійного розвитку фахівців охорони здоров'я.

2.3. Крім того, необхідно зазначити, що післядипломна освіта як *невід'ємний складник системи освіти* України та освіти дорослих передбачає набуття нових та вдосконалення раніше набутих компетентностей на основі здобутої вищої освіти та практичного досвіду (абз. 9 ч. 1 ст. 10, абз. 2 ч. 3 ст. 18 та ч. 5 ст. 18 Закону України "Про освіту") і включає в себе спеціалізацію - профільну спеціалізовану підготовку з метою набуття особою здатності виконувати завдання та обов'язки, що мають особливості в межах спеціальності (абз. 1 ч. 6 ст. 18 Закону України "Про освіту"). Професійне навчання працівників, як вважає ГНЕУ, більш характерне для перепідготовки, підвищення кваліфікації, навчання у професії, а не продовження здобуття освіти.

3. У законопроекті пропонується шляхом внесення змін до п. 19 ч. 1 ст. 62 Закону України "Про вищу освіту" не зараховувати до страхового стажу період навчання в інтернатурі та резидентурі відповідно до Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування", проте така пропозиція не узгоджується з поняттям страхового стажу. Адже при отриманні заробітної плати лікарями-інтернами та лікарями-резидентами відрахування страхових внесків є обов'язковим.

4. У змінах до ст. 3 Основ пропонується визначити поняття *бази інтернатури* як заклади охорони здоров'я (у тому числі фізичні особи-підприємці) та клінічні бази науково-дослідного типу незалежно від форми власності, що виконують програму медичних гарантій та відповідають іншим вимогам щодо підготовки лікарів-інтернів, встановлених центральним органом виконавчої влади у сфері охорони здоров'я. Проте таке визначення не враховує те, що заклад вищої освіти, що готує фахівців у сфері охорони здоров'я або здійснює їх післядипломну освіту, та академія, інститут післядипломної освіти, що здійснюють післядипломну освіту, спільно з центральними органами виконавчої влади, Національною академією наук України та національними галузевими академіями наук, органами місцевого самоврядування можуть утворювати на базі наукових установ, закладів охорони здоров'я, у тому числі тих, що належать територіальним громадам або передані їм, *клінічні бази закладів освіти* у сфері охорони здоров'я, *університетські клініки та лікарні*, що можуть бути структурними підрозділами закладу вищої освіти (п. 2 ч. 7, ч. 8 ст. 33 Закону України "Про вищу освіту").

5. Законопроект оперує термінами, які не визначені в чинному законодавстві, що не узгоджується з принципом юридичної визначеності. Зазначене повною мірою стосується поняття "освітні події" (нова редакція ст. 75 Основ). Крім того, в ч. 2 ст. 75 Основ зазначається, що обов'язковим елементом формування рейтингу загальнонаціонального електронного розподілу є *міжнародний іспит* з основ медицини. На думку ГНЕУ, запропонована новела виглядає недостатньо визначеною та потребує уточнення щодо вимог, критеріїв, суб'єктів проведення такого іспиту.

6. Запропонований у новій редакції ст. 75 Основ порядок фінансування баз інтернатури та перелік видатків на лікарську інтернатуру на відміну від чинного законодавства не передбачає можливості фінансування за рахунок коштів фізичних та юридичних осіб, що збільшує розмір видатків Державного бюджету України щодо підготовки лікарських кадрів.

7. Законопроект потребує техніко-юридичного вдосконалення.

7.1. У проекті не дотримані вимоги законодавчої техніки, згідно з якими закони, до яких вносяться зміни, подаються по тексту законопроекту в хронологічному порядку.

7.2. Частина 2 ст. 75 Основ в новій редакції містить помилковий термін “лікар-інтерн”.

Комітет Верховної Ради України з питань бюджету та Міністерство фінансів України за наслідками розгляду дійшли висновку, що зазначений законопроект матиме вплив на показники бюджету (збільшуватиме витрати державного бюджету). Відтак, Міністерством фінансів України *зазначений законопроект не підтримується*.

Міністерство охорони здоров'я України в межах компетенції опрацювало зазначений проект Закону України та вважає, *що він потребує доопрацювання з урахуванням висловлених зауважень*.

Проект Закону, на думку фахівців МОЗ України, містить низку недоліків, що унеможлиблює його підтримку в запропонованій редакції. Зокрема, цим законопроектом пропонується повністю вилучити освітню частину з внесенням відповідних змін до законів України “Про освіту”, “Про вищу освіту” та “Основ законодавства України про охорону здоров'я”, створюючи низку прогалин у моделі підготовки осіб в інтернатурі.

Окрім того, є доцільним частину питань, що стосуються баз стажування, атестації лікарів (фармацевтів)-інтернів, фінансування підготовки в інтернатурі, врегульовувати на рівні підзаконних актів.

З метою врегулювання підготовки майбутніх спеціалістів сфери охорони здоров'я в інтернатурі та резидентурі, встановлення на законодавчому рівні належних правових основ регулювання інтернатури та резидентури Міністерство охорони здоров'я пропонує таке:

абзац другий підпункту 1 пункту 1 розділу I проекту Закону виключити.

абзац третій підпункту 1 пункту 1 розділу I проекту Закону викласти у новій редакції;

підпункт 1 пункту 2 розділу I проекту Закону викласти у новій редакції;

підпункт 3 пункту 2 розділу I проекту Закону виключити;

підпункт 1 пункту 4 розділу I проекту Закону викласти у новій редакції;

підпункт 2 пункту 4 розділу I проекту Закону виключити;

підпункт 3 пункту 4 розділу I проекту Закону викласти у новій редакції.

Міністерство освіти і науки України в цілому підтримує прийняття цього законопроекту, водночас *вважаючи, що його положення потребують суттєвого доопрацювання*.

1. Згідно з визначенням лікарської інтернатури та лікарської резидентури, що наведені в запропонованій редакції частини восьмої статті 18 Закону України

“Про освіту”, мета цих форм професійної підготовки лікарів є однаковою – отримання кваліфікації лікаря-спеціаліста згідно з переліком лікарських спеціальностей. Тобто, вони відрізняються лише лікарською спеціальністю. Відповідно організація підготовки в них має бути подібною, і обидві форми професійної підготовки (а не лише інтернатура) вимагають наявності освітнього компоненту.

На підставі зазначеного МОН України пропонує викласти частину восьму статті 18 Закону України “Про освіту” в такій редакції:

“8. Професійне навчання працівників у сфері охорони здоров’я також включає: лікарську інтернатуру; лікарську резидентуру. Освітня складова програми підготовки в лікарській інтернатурі або в лікарській резидентурі становить не менше 30 відсотків загального обсягу, забезпечується суб’єктами, що здійснюють відповідну освітню діяльність, на договірних засадах із базою інтернатури (резидентури) та проводиться за місцем роботи лікаря-інтерна (лікаря - резидента) або за місцем розташування суб’єктів, що здійснюють відповідну освітню діяльність”.

2. МОН України вважає недоцільними та не підтримує зміни до статті 62 Закону України “Про вищу освіту” щодо скорочення обсягу кредитів для вибору студентами, а тому пропонує підпункт 2 пункту 2 розділу I законопроекту виключити.

3. У законопроекті одночасно використовується термінологія “професійний розвиток” і “професійне навчання”. Ці поняття потребують чіткішої диференціації.

4. Проект змін до статті 3 Закону України “Основи законодавства України про охорону здоров’я” містить визначення поняття “база інтернатури” і не містить поняття “база резидентури”. Це може призводити до того, що резидентура може проходити в будь-якому закладі охорони здоров’я, до якого не встановлюються жодні вимоги. Оскільки мета цих форм професійної підготовки лікарів є однаковою – отримання кваліфікації лікаря-спеціаліста згідно з переліком лікарських спеціальностей, така відмінність вимог до місця підготовки інтернів та резидентів є нелогічною.

Тому фахівцями МОН України запропоновано зміни до статті 3 Закону України “Основи законодавства України про охорону здоров’я” доповнити визначенням поняття “база резидентури”.

5. Зміни до статті 3 Закону України “Основи законодавства України про охорону здоров’я” містять визначення понять “лікар-інтерн” та “лікар-резидент”. У визначенні лікаря-резидента на відміну від лікаря-інтерна, який працює на посаді лікаря-інтерна, не визначено специфічного типу посади, на якій працює лікар-резидент.

Тому для запровадження ефективної резидентури МОН України пропонує ввести в законодавство посаду лікаря-резидента та передбачити працевлаштування лікарів-резидентів саме на цих посадах. Зокрема, пропонується викласти поняття “лікар-резидент” у такій редакції:

“лікар-резидент - лікар, який успішно завершив підготовку в лікарській інтернатурі, працює в закладі охорони здоров’я на посаді лікаря-резидента та

виконує програму підготовки в лікарській резидентурі для отримання кваліфікації лікаря-спеціаліста з вузької спеціалізації, згідно з переліком лікарських спеціальностей, затвердженим центральним органом виконавчої влади у сфері охорони здоров'я”.

6. З метою узгодження положень законопроекту із законодавством України про освіту МОН України пропонує проект змін до статті 75 Закону України “Основи законодавства України про охорону здоров'я”.

7. Окрім того, МОН України звертає увагу, що потребує додаткового визначення термінологія, принципи організації та фінансування лікарської резидентури, атестації після її проходження, а також інші питання, які передбачені для інтернатури, але не визначені для резидентури. Крім того, слід уніфікувати навчальні підходи до інтернатури та резидентури, оскільки вони спрямовані на досягнення однієї мети.

На засіданні підкомітету з питань вищої освіти 31 травня 2022 року було розглянуто зазначений законопроект і рекомендовано Верховній Раді України повернути його суб'єктам права законодавчої ініціативи на доопрацювання.

Заслухавши інформацію ініціаторів законопроекту, голови підкомітету з питань вищої освіти Гришиної Ю.М. та представників Міністерства освіти і науки України, **Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій ухвалив:**

1. Рекомендувати Верховній Раді України відповідно до пункту 2 частини першої статті 114 Регламенту Верховної Ради України проект Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підготовки в лікарській інтернатурі та лікарській резидентурі (реєстр. № 6495 від 31.12.2022), поданий народним депутатом України Совсун І.Р., відхилити.

2. Співдоповідачем на пленарному засіданні Верховної Ради України з цього питання визначити народного депутата України, Голову Комітету з питань освіти, науки та інновацій С.В. Бабака.

Голова Комітету

Сергій Бабак